

Redactie op excursie naar het Voedselbos Rhenen-Elst

Ellen Wolf

Er is al vaker in De Klamp geschreven over het voedselbos in Elst. Als dank kreeg de hele redactie een uitnodiging voor een rondleiding met een miniproeverij. Af en toe ontstonden discussies en uitwisselingen van kennis over een onderwerp.

Ontvangst

De zon stond aan de hemel te stralen toen wij, negen man en vrouw sterk, bij de picknicktafel vóór de pipowagen werden ontvangen door Anja van Stralen. Een enkeling had het al gewaagd de korte broek aan te trekken. Wilfred Roelink was de nog jonge bomen water aan het geven.

Opzet

Anja vertelde dat dit het vierde jaar is van het voedselbos. Er is goed over de opzet nagedacht. Het is een overgangsbos. Aan de boskant worden de hogere bomen, zoals walnoten en kastanjes geplant, daarnaast de lagere bomen zoals verschillende soorten (half)hoogstam appels, peren en pruimen. Aan de kant van de akker komen de lagere struiken. Ook aan een kruidenlaag en een kruiplaag is gedacht. Het geheel wordt omringd door een windhaag van inheemse struiken en bomen.

Nu

Op dit moment is het hele terrein al omgeven door een windhaag. Twee derde van het terrein is al beplant met productiegewassen. Nog steeds worden er donaties van bomen ontvangen, worden er nog productieboomen en struiken gekweekt en wordt, waar nodig, geënt in de op het terrein aanwezige kwekerij. Het zelf kweken en enten van bomen scheelt een hoop in kosten. Voor een pruimenboom betaal je al gauw € 25,- à € 30,- per stuk. Zelfgekweekte- en zelf geënte bomen kosten zo'n € 5,-. Hiervoor heeft een aantal van de vrijwilligers wel een cursus enten gedaan.

Op het terrein is ook een bijencirkel, waar een bijenhotel staat en planten die volop zullen gaan bloeien. Ook is een eind verderop een vijvertje aangelegd voor dorstige dieren en insecten. Die vijver blijkt bij warm weer water te slurpen. Volgens buurman Job Baretta zijn er al wel weer veel meer insecten en zijn ook de krekels te-

rug van weggeweest. 'Ook komen er wel reeën', weet Wim van Zanten. Namen van bomen en struiken die ik tijdens onze rondleiding op het terrein voorbij hoor komen zijn: tamme kastanje, walnoten, boswilg, berk, hazelaar, amandelen, diverse appel- en peersoorten, pruimen (o.a. Marabella's), uiensoepboom, sleedoorn, meidoorn, duindoorns, honingbes, herfstolijfwilg, aalbesen, bramen, abrikozen, frambozen, zilverbessen, rozebottels, jeneverbessen, paw-paw, rabarber, asperges (rode en paarse), bijvoet en smeerwortel. Deze productiegewassen zijn, in tegenstelling tot die van de windhaag, niet allemaal inheems. Dat is niet goed mogelijk. Veel soorten zijn ooit, in een grijs verleden, geïmporteerd.

Kunstmest en bestrijdingsmiddelen worden niet gebruikt in het voedselbos. Die horen niet in het concept van een voedselbos en mogen bovendien niet gebruikt worden op het landgoed Prattenburg, waar de grond onderdeel van uitmaakt. Als voeding voor de jonge gewassen wordt er vanaf dit jaar af en toe gespoten met brandnetelgier. De mineralen die hierin zitten kunnen dan door de bladeren opgenomen worden. Of het genoeg is, zal moeten blijken. De grond rond de jonge bomen wordt onkruidvrij gehouden met karton met daarop houtsnippers. Hiermee wordt tevens water voor de jonge bomen en struiken geconserveerd.

Net als rond de jonge bomen, worden nieuwe bedden voor jonge aanplant met karton en daarop houtsnippers onkruidvrij gemaakt.

Momenteel is er nog erg veel werk te doen in het voedselbos. Dat valt wel wat tegen. Maar het is de bedoeling en de verwachting dat het bos op den duur zichzelf kan redden.

De Stichting Voedselbos Rhenen

De organisatie rond het voedselbos is een stichting met een driekoppig bestuur. De kerngroep die het werk doet en de beslissingen neemt in het voedselbos bestaat uit zeven man, waarvan er vijf momenteel wel meerdere keren per week op locatie zijn. Rondom deze groep zijn

er nog een heleboel vrijwilligers die komen helpen op de wekelijkse klusochtend/middag en/of als er een grote klus te doen is, bijvoorbeeld als er weer bomen gedoneerd zijn, die de grond in moeten. Nieuwe vrijwilligers zijn nog altijd welkom.

De Stichting Voedselbos Rhenen pacht de grond van Prattenburg. De afspraak is, dat zodra er geoogst kan worden, ze pacht gaan betalen. Verder zijn er natuurlijk ook nog website-, vrijwilligersverzekering-, bank- en waterkosten. Water wordt tegen vergoeding verkregen van de burens. Begin dit jaar heeft het Fonds Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug (NPUH) inheemse struiken en bomen gedoneerd om de windhaag te verlengen en te verbreden.

Om de kosten in de toekomst te kunnen blijven dekken zal de Stichting Voedselbos Elst (een deel van) de productie moeten gaan verkopen. Ze overweegt oogstkaarten te gaan verkopen, waarmee mensen zelf hun vruchten kunnen plukken. Het verkopen van losse bakjes die

mensen zelf vol kunnen plukken, is ook een optie. Ze gokken hierbij op het prijsniveau van Albert Heijn. Ook hebben ze contact met de buurtmarkt en denken ze aan een plantjesmarkt. Verder zouden ze in de toekomst rondleidingen kunnen gaan geven tegen een kleine vergoeding en workshops. Ook wordt er gedacht aan een manier om de jeugd bij het voedselbos te betrekken, zodat zij kunnen leren waar hun voedsel vandaan komt. Om dit laatste van de grond te krijgen, zijn nieuwe vrijwilligers van harte welkom.

Andere voedselbossen

Momenteel zijn overal in Nederland voedselbossen in wording. Het grote voorbeeld van het Elster voedselbos is Den Food Bosch in Den Bosch, maar ook met andere voedselbossen zijn er contacten.

Miniproeverij

Na afloop van de rondleiding, als we allemaal mogen proeven van het lekkers dat voedselbossen produceren, hartig en zoet, brengt Nees van den Oosterkamp nog in dat landgoed Prattenburg deze gronden in 1844 heeft ontgonnen om er landbouw te bedrijven. Vóór die tijd was er hier heide.

Wim van Zanten weet nog dat in het verleden de hoogstam fruitbomen door de commerciële teelt ingeruild zijn voor laagstam fruitbomen vanwege de problemen bij het oogsten van de vruchten van hoogstam fruitbomen; ladders en het daaraan gerelateerde vallen en botbreuken.

Een ander redactielid wil wel eens leren asperges steken.

We zijn het er allemaal over eens dat het voedselbos een ambitieus project is. Maar de kerngroep van het voedselbos Rhenen-Elst heeft er erg veel plezier in. En dat wil ook wat.